

ústavní poměry cislažtanské svolením Čechů upravily prvé, než se bude vyjednávat s Uhry -, ježto by jinak obnovení smlouvy s Uhry bez řádného svolení českého národa opět nebylo platné a pro ně závazné -, a tudíž by říše neměla pro případ zápletek zahraničních těch vnitřních morálních záruk, které se nedají nahraditi znásilněním ani majorisováním - ani fiktivními ústavami. Propadne-li návrh Váš, vystupte s protestem proti všemu, co říšská rada příště učiní. Podejte zároveň spis císaři, kde ospravedlníte svůj krok a odůvodníte křivdou Němců a Maďarů proti Slovanům a zmáháním se Průšáctví, které český národ na nebezpečí Rakouska vylučuje z politické činnosti, který směr Auersperkové podporují. Ta rána něco vydá, zvláště půjdou-li Tyrolané sebou. Kladu Vám to na svědomí. Rozvažte to.

S Bohem!

Váš Rieger.

(Dopis dr. F. L. Riegra dr. A. Pražákovi. Cit. dle: F. Kameníček /ed./, Paměti a listář Dra Aloise Pražáka II, Praha 1927, s. 135-136)

56.

1875, 17. říjen

Čeští poslanci z Moravy pro aktivní politiku v říšské radě

/.../ Váš list od 12. t. m. obdržel sem s potěšením a dlouho sem již toužil s Vámi jednati o našich záležitostech. Lituji, že sem nebyl ve Vídni, když ste tam v zimě v posledním zasedání byl, an ústně se dá lépe vysvětliti, co listy a žurnalistikou nedorozumění působiti může.

Když v roce 1873 po volbách do říšské rady Váš klub v Praze se radil o vstoupení neb nevstoupení do říšské rady a účastníci se z Moravy někteří poslanci, nesouhlasil sem, že Vás chtěli přemluvití jíti do říšské rady. Pochopuji a schvaluji úplně, že nestane-li se nějaké novum, dle Vašich deklarací a po opětném odmítnutí volení do říšské rady Vaším sněmem nemůžete přijíti do říšské rady, a postaral sem se o to hned, když sme my Moravané se rozhodli pro jiti, bych na rozhodném místě vyslovil, že nelze očekávati přijítí Čechů, aniž by jim dříve garancie od nich žádané byly dány. Velmi těžce však my Moravané to nesem, že česká žurnalistika otázku o chování se Moravanů k říšské radě tak málo šetrným způsobem probírá, jak se stává často v "Politik". Pochybuji také, že by bylo možná způsobem jak Vy, velectěný příteli, myslíte, nyní vystoupiti.

Neváhali bychom činiti Vám po vůli, kdybychom jen naději měli, že položíme rozhodnou váhu ku prospěchu národu; avšak nebude-li jiná situace by nyní naše vystoupení z říšské rady bylo marné.

Ostatně sme v našem protestu při vstoupení do rady sobě zadrželi jednati dle okolností a buďte přesvědčen, že státi budeme při společném nám programu konečného upravení veřejných našich poměrů.

Zdá se mi nejdůležitější nyní změna volebního řádu tak do říšské rady, jak do sněmu, a možná, že běh věcí v Rakousku a zevněji přinutí ku změně vlády a že nová vláda musila by oktroyováním takových řádů počítí svou činnost. Snad se naskytne příležitost, bych s Vámi ústně dále pohovořil, a nestane-li se to dříve, než podáte radě Váš spis, očekávám, že budeme dříve o něm zpraveni a nestane se, jak před rokem, kde sme čtenou zprávou ve sněmovně obdrželi vědomost o Vaší manifestaci /.../.

(Z dopisu dr. A. Pražáka dr. F. L. Riegrovi. Cit. dle: J. Heidler /ed./, Příspěvky k listáři Dra. Frant. Lad. Riegra II. Praha 1926, s. 53)

57.

1878, 7. duben

Břevnovský program československé sociální demokracie

Program sociálně demokratické československé strany v Rakousku.

I.

Práce jest pramenem všeho bohatství a vzdělanosti a an užitečná práce jen společností možná jest, tedy náleží společnosti, to jest všem jejím údům, všechn pracovní výtěžek, při všeobecné pracovní povinnosti, dle stejného práva a každému dle jeho rozumné potřeby.

V nynější společnosti jsou pracovní prostředky, to jest životní prameny monopolem jedné třídy, tím povstala odvislost pracujícího lidu jest příčinou bídy a otroctví všech tvarů.

Osvobození práce vyžaduje změnu pracovních prostředků v obecné dobro společnosti a společenské upravení společné práce ve všeobecně užitečné a spravedlivé rozdělení pracovního výtěžku.

Osvobození práce musí být dílem pracujícího lidu.

Boj za osvobození dělnické třídy není bojem o třídní privileje a monopol, nýbrž o rovné právo a rovné povinnosti a o zrušení všeho třídního panství.

Na základě zásad těchto působiti chce československá socialistická strana, a ač působiti hodlá v rámci národním, uznává velmi dobře, že osvobození pracujícího lidu není žádnou místní ani národní, nýbrž sociální úlohou, která všecky země obejímá a jejíž luštění v praktickém i teoretickém spolupůsobení všech pokročilých zemí záleží. Uznává však také zároveň,